

REGIONÁLNÍ GEOGRAFIE AUSTRÁLIE A OCEÁNIE

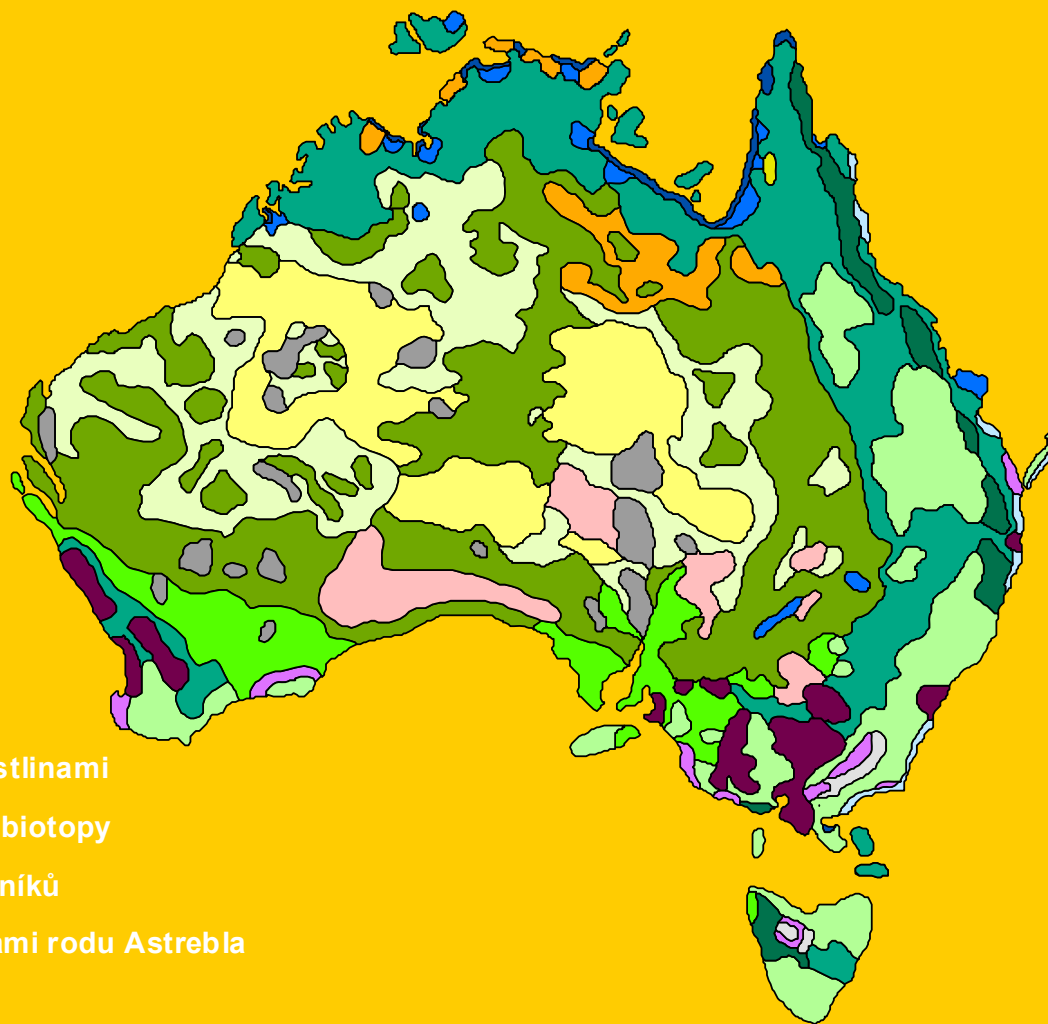

7. přednáška
Biogeografie

Obecná charakteristika

- Svérázné rostlinstvo a zvířena
- převládají starobylé druhy, které se jinde ve světě vyskytují velmi vzácně
- příčinou charakteru australské flóry a fauny je:
 - dlouhodobá izolace kontinentu
 - rozmanité životní prostředí
 - značné rozdíly v horninách a klimatu
 - rozmanitost reliéfu a půd

Biogeografie

Rostliny

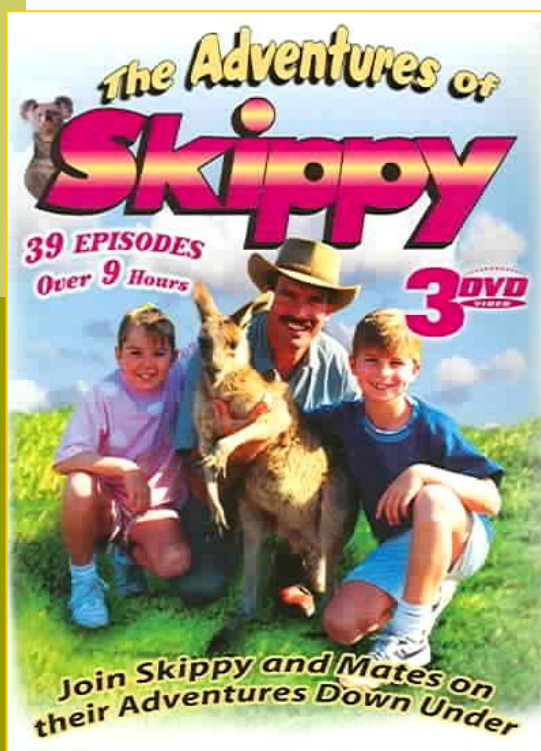

V Modrých horách roste mnoho stromových kapradin, které zde vytvářejí bohaté porosty.

- až **25 000 druhů** vyšších rostlin, z nichž asi 75 % jsou rostliny **endemické**, které se liší od forem rostoucích v Euroasii, Africe nebo Americe
- První „velká invaze“: nastěhování rostlin z ostrovní jihovýchodní Asie a Nové Guinee při snížení mořské hladiny ve čtvrtohorách.
- Druhá: 2000 cévnatých druhů, rostoucích v dnešní Austrálii, byly na kontinent zavlečeny Evropany a posléze tam **zdomácněly**

Zvířata

- ▣ Jedinečná druhová skladba – součást popkultury:

Zvířata

- Na zeměpisné rozšíření australské fauny má vliv **rozdílnost podnebí a vegetačního krytu**
- Lze pozorovat značné **rozdíly mezi západní a východní Austrálií**, které lze vysvětlit rozsáhlými pustinami oddělující obě části kontinentu
- Typickou zvláštností australské zvířeny je **nedostatek vyšších savců** (pouze psovitá šelma dingo)
- V Austrálii se silně rozšířili nižší savci – **vačnatí a ptakořitní**

Zvířata

- Jedním z nejbohatších ekosystémů je Velký bariérový útes, který poskytuje útočiště stovkám druhů **ryb** a je tvořen až 400 druhy **korálů**
- Nachází se zde více než sedm set druhů **ptáků**, přes pět set druhů **plazů** a **obojživelníků**, více než 20 000 druhů **ryb** a nejméně 65 000 v tuto chvíli popsaných druhů **hmyzu**

Ježura australská

Lori červenotemenný

Koala medvídkovitá

Pes dingo

- ❑ Jediný zástupce vyšších savců v Austrálii
- ❑ psovitá šelma
- ❑ přišla pravděpodobně do Austrálie s prvními lidmi, vytlačil vačnaté šelmy
- ❑ Pravěcí lovci dinga používali jako domácího psa, který později zdivočel
- ❑ Hospodářské ztráty (ovce, jehňata)

Vačnatci

- dokonale přizpůsobení místním životním podmínkám
- v mnoha ekosystémech nahrazují placentální savce
- Ve více než 100 druzích žijí v korunách dešťových stromů, v travnatých savanách a stepích, pronikli i do horských oblastí a někteří se přizpůsobili životu ve vodě
- Společné rysy vačnatců jsou ve vnitřní stavbě a způsobu rozmnožování. Mají vak, jehož funkce je především ochranná
- Mezi vačnatce patří **klokani, medvídkovité koaly, vombati a vačice, vačnaté poletuchy, vačnatí veverovci, masožraví vačnatci, kunovci** a další
- Na Tasmánii žijící draví vačnatci: **vlkovec psovitý** zvaný tasmánský tygr nebo **d'ábel medvědovitý**

Klokani

- ❑ v současnosti je největší čeleď vačnatců
- ❑ nejtypičtější australští býložravci
- ❑ největším žijícím vačnatcem je klokan obrovský dorůstající výšky 2,3 m a váhy 80 kg.
- ❑ Klokani žijící v zemědělských oblastech jsou velkými škůdci polních kultur.

Ptakořitní

- savci, kteří nerodí mláďata, ale kladou vejce
- původ v triasu, původně mnoho druhů, přežily jen specializované druhy **ptakopyska** a **ježury australské**

Ptactvo

- Ptactvo je v Austrálii tvořeno z 95 % endemity
- K nejtypičtějším ptákům patří **papoušci**, kteří se zde vyvinuli od obřího kakadu arového až po drobné korely a andulky
- V chladnějších oblastech Austrálie můžeme spatřit **nelétavé běžce** – dva ptačí obry – emu hnědého a pralesního kasuára přilbového. Menší ale neméně zajímavý je nelétavý kivi
- Z ostatních druhů jmenujme **kurovité ptáky** tabony, okolí vod zdobí mimo jiné i volavky a ibisové

Emu hnědý

- ❑ největší australský pták
- ❑ stejně tak jako jeho příbuzný kasuár přilbový je příkladem přizpůsobení se životnímu prostředí během změny klimatu v důsledku rozpadání Gondwany a posouvání kontinentu směrem na jih
- ❑ mění se tělesná stavba – se vzrůstající hmotností a změnou pohybu z letu na běh začala zakrňovat křídla a zredukoval se počet prstů na nohou

Plazi a obojživelníci

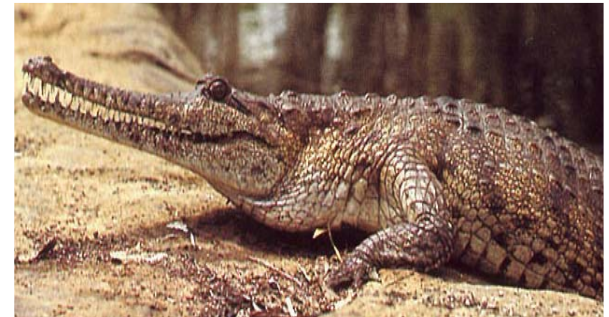
- ❑ v Austrálii žije na 700 druhů plazů
- ❑ Na tropickém severu žijí **krokodýli** (krokodýl mořský a krokodýl Johnstonův)
- ❑ přes 200 druhů **hadů** – k nejznámějším patří jedovatí smrtonoši zmijí, taipani velcí a nejedovatá krajta zelená
- ❑ početné druhy **ještěrek a ještěrů** – agamy, moloch ostnitý, varani, různé druhy gekonů
- ❑ **Žáby** – několik desítek druhů, zejména z čeledi rosničkovitých a hvízdalkovitých

Agama límcová

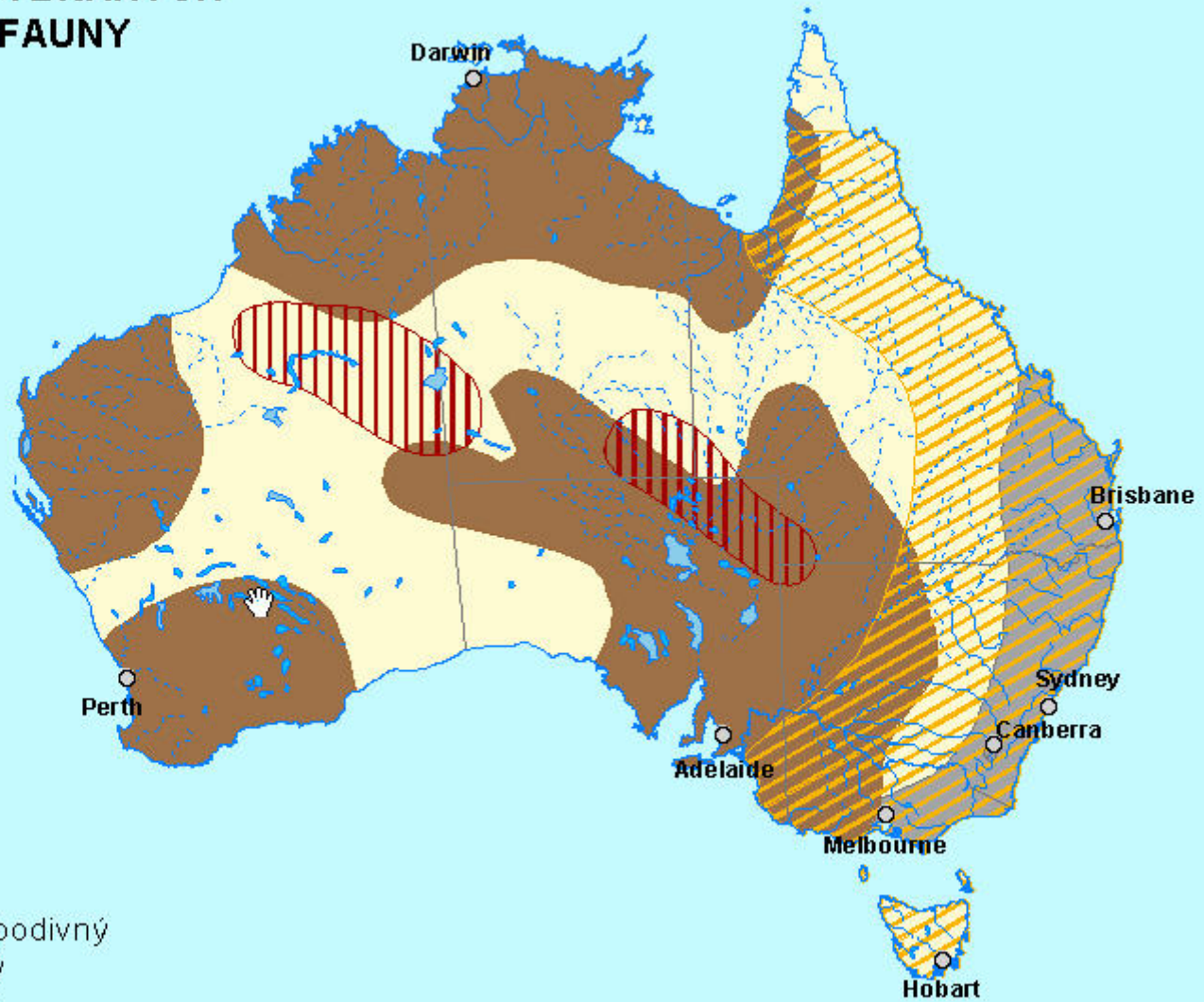

Rosnička australská

Krokodýl Johnstonův

ROZŠÍŘENÍ VYBRANÝCH DRUHŮ FAUNY

- ptakopysk podivný
- klokan rudý
- emu hnědý
- koala medvídkovitá

0 500 1000 km

Vliv přistěhovalců na životní prostředí

- po příchodu do Austrálie začali Evropané zasahovat do původního přírodního prostředí
- Docházelo k bezohlednému kácení lesů (pastviny, pole), vybíjení zvěře a zavlečení nových druhů (zejména domácí zvířata)
- Velmi dobře se v Austrálii aklimatizoval **polní králík**. Rychle se rozšířil, až nakonec zaplavil celou Austrálii
- Obdobných případů lze uvést více: **vodní buvoli, velbloudi, zdivočelí domácí koně, lišky či vrabci**
- Ze zavlečených rostlin byl „problematický“ hlavně kaktus **opuncie** (Opuntia) dovezený z tropické Ameriky (rozšířil se hlavně v Queenslandu)

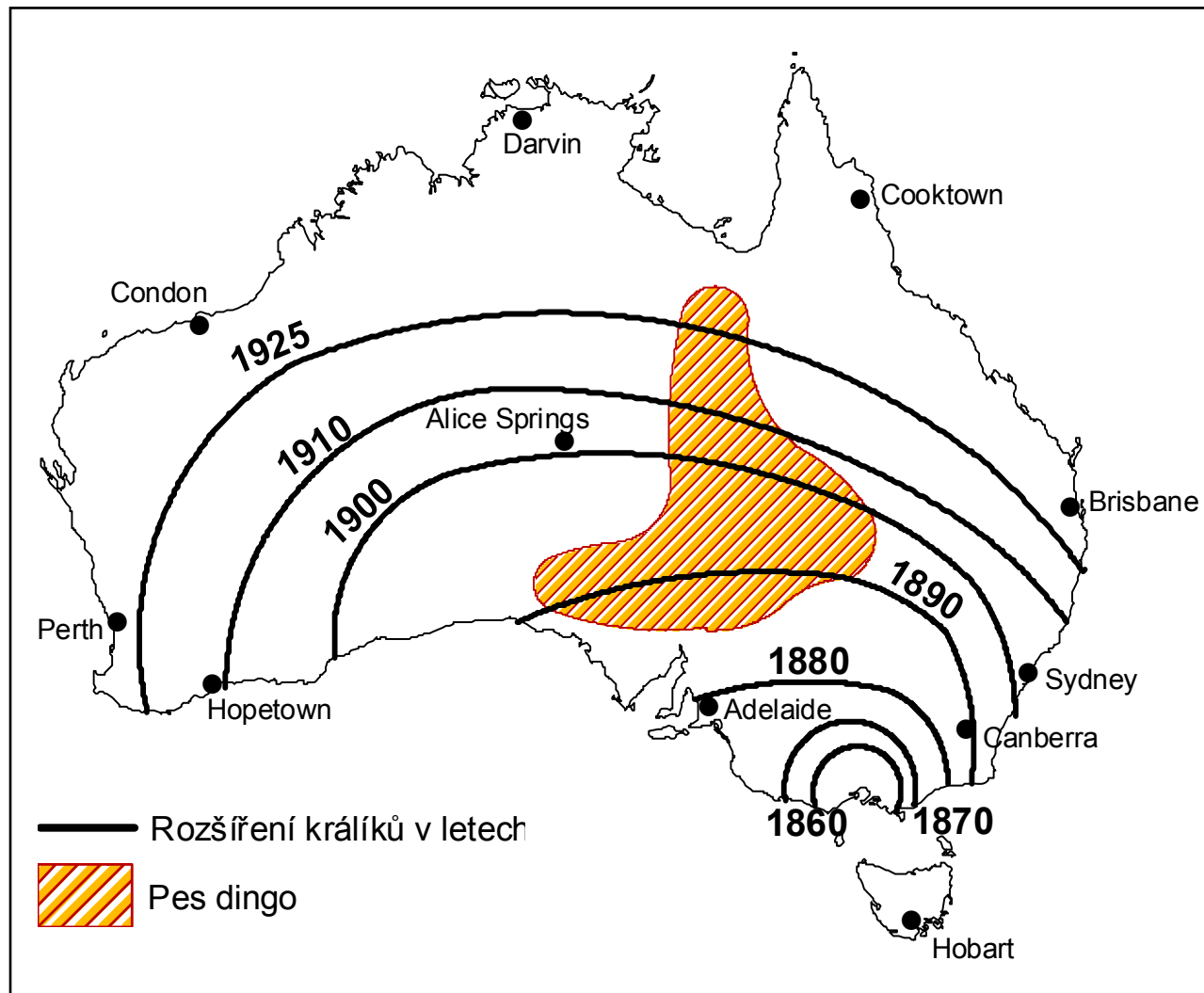
Vodní buvol byl do Austrálie dovezen v 19. stol. Později zdivočel a protože páchal velké škody na ekosystémech byl v roce 2000 v oblasti Arnhemské země na příkaz federálních úřadů vystřílen.

Dějiny králíků – zlatá doba

- 1859: farmář Austin Mack dovezl z Anglie 24 králíků
- jenže: králík je mimořádně nenáročný na vodu (údajně přežije z ranní rosy), dospívá v 6 měsících, do roka má až osm vrhů průměrně po osmi mláďatech a v Austrálii nemá žádné přirozené nepřátele (výjimkou je dingo)
- Důsledek: v roce 1890 počet králíků v Novém Jižním Walesu odhadnut na 600 miliónů kusů
- Vnímáno jako hospodářská hrozba (10 králíků spase tolik trávy co 1 ovce)

Postup králíků

Dějiny králíků – zlá doba

Aktivní snahy o eradikaci měly několik způsobů:

- ❑ Lov, kladení pastí, rozorávání králičích nor – neúčinné
- ❑ Vypuštění lišky a kočky ⇒ přemnožily se i ty, navíc loví místo králíků místní pomalejší vačnatce
- ❑ vybudování plotu (2150 km; z Port Hedlandu do Hopetownu; 11 tisíc km na jiných úsecích) ⇒ při budování využívání velbloudů, ti ale částečně zdivočeli, než byl plot dokončen, žili králíci už na obou stranách plotu

Dějiny králíků – zlá doba

Aktivní snahy o eradikaci měly několik způsobů:

- ❑ 1950: vir myxomatózy \Rightarrow 500 mil. králíků zemřelo, přežilo 100 mil., virus ale zmutoval na méně nebezpečnou variantu, která imunizovala i proti původně smrtelné variantě
- ❑ vypuštění tchořů \Rightarrow nakazili skot na pastvinách tuberkulózou
- ❑ 1995: při pokusech s novými decimujícími chorobami došlo k náhodnému úniku viru \Rightarrow akutní nebezpečí pro zástupce původní australské fauny

